

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

I. ÚS 230/03-56

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 31. marca 2004 v senáte zloženom z predsedu Daniela Švábyho a zo sudcov Lajosa Mészároša a Štefana Ogurčáka prerokoval prijatú sťažnosť Ing. J. H., M., zastúpeného advokátkou JUDr. M. Č., Advokátska kancelária, B., vo veci porušenia základných práv podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd, čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a podľa čl. 14 ods. 1 Medzinárodného paktu o občianskych a politických právach rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 26. septembra 2002 sp. zn. 7 SŽ 30/02 a takto

r o z h o d o l :

1. Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudkom sp. zn. 7 SŽ 30/02 z 26. septembra 2002 p o r u š i l základné právo Ing. J. H. na spravodlivé súdne konanie zaručené v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a v čl. 14 ods. 1 Medzinárodného paktu o občianskych a politických právach.

2. Rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 7 SŽ 30/02 z 26. septembra 2002 z r u š u j e a vec v r a c i a na ďalšie konanie.

3. Vo zvyšnej časti sťažnosti Ing. J. H. *n e v y h o v u j e* .

4. Ing. J. H. *n e p r i z n á v a* primerané finančné zadosťučinenie.

5. Ing. J. H. *p r i z n á v a* náhradu trov právneho zastúpenia v sume 9 070 Sk (slovom deväťtisícšesťdesiat slovenských korún), ktoré je Najvyšší súd Slovenskej republiky povinný vyplatiť jeho advokátke JUDr. M. Č., Advokátska kancelária, B., do 1 mesiaca od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením zo 17. decembra 2003 č. k. I. ÚS 230/03-31 prijal podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na ďalšie konanie sťažnosť Ing. J. H., M. (ďalej aj „sťažovateľ“), zastúpeného advokátkou JUDr. M. Č., Advokátska kancelária, B. (pôvodne zastúpeného advokátom JUDr. M. J., B.), ktorou sťažovateľ namietal porušenie svojho práva podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“), čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a podľa čl. 14 ods. 1 Medzinárodného paktu o občianskych a politických právach (ďalej len „pakt“) rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) z 26. septembra 2002 sp. zn. 7 Sž 30/02 (ďalej aj „napadnutý rozsudok“).

2. Sťažovateľ vo svojej sťažnosti uviedol, že 1. marca 2002 podal najvyššiemu súdu žalobu, ktorou sa domáhal preskúmania zákonnosti rozhodnutia Ministerstva pôdohospodárstva Slovenskej republiky (ďalej aj „MP SR“) z 13. februára 2002

č. 690/2002-430, najvyšší súd však rozsudkom z 26. septembra 2002 sp. zn. 7 Sž 30/02 túto jeho žalobu zamietol.

Podľa sťažovateľa najvyšší súd svojím uvedeným rozsudkom porušil jeho základné práva na súdnu a inú ochranu a na spravodlivé súdne konanie garantované v čl. 46 ods. 1 ústavy, čl. 36 ods. 1 listiny, čl. 6 ods. 1 dohovoru a v čl. 14 ods. 1 paktu. Keďže najvyšší súd bol „posledným v rade orgánov štátu, ktoré v danom prípade“ porušili označené základné práva, preto sťažovateľ upresnil, že „ústavná sťažnosť smeruje proti jeho rozsudku“. Sťažovateľ tvrdí, že nezákonným postupom správnych orgánov bol „zbavovaný svojho majetku“ a najvyšší súd mu „pri preskúmaní zákonnosti rozhodovania (a rozhodnutia) Ministerstva pôdohospodárstva SR v odvolacom konaní (...) neposkytol súdnu ochranu a porušil jeho právo na spravodlivé súdne konanie“.

Podľa názoru sťažovateľa najvyšší súd porušil jeho právo na spravodlivé konanie predovšetkým tým, že „porušil princíp rovnosti zbraní a princíp kontradiktórnosti konania“, pretože «NS SR sa v odôvodnení svojho rozsudku z 26. 9. 2002 č. 7 Sž 30/02 pokúsil o quasi konvalidáciu rozhodnutia MP SR z 13. 2. 2002 č. 690/2002-430, a to tým, že svojou vlastnou argumentáciou (str. 3 prvý odsek rozsudku) akoby nahradil nedostatok predmetného rozhodnutia MP SR spočívajúci v tom, že tento štátny orgán sa v odvolacom konaní vôbec nezaoberal argumentom o neplatnosti zmluvy o dočasnom užívaní pozemku z 1. 11. 1983 z dôvodu, že bola uzavretá podľa zákona č. 123/1975 Zb., ktorého režim sa na dotknutý pozemok nevzťahoval. NS SR v odôvodnení napadnutého rozsudku tvrdí, že správne orgány si platnosť zmluvy o odovzdaní pozemku do dočasného užívania z 1. 11. 1983 vykladali v súvislosti s výkladovými pravidlami § 41a Občianskeho zákonníka. NS SR to v odôvodnení napadnutého rozsudku tvrdí napriek skutočnosti, že ani jeden zo správnych orgánov nikdy v žiadnom rozhodnutí (v danej veci) neargumentoval týmito výkladovými pravidlami. NS SR teda namiesto príslušných orgánov štátnej správy de facto rozhodol o prejudiciálnych otázkach, o ktorých mali rozhodnúť tieto orgány. Tento postup NS SR sa nám javí prinajmenšom ako neštandardný prejav solidarity súdu s MP SR. NS SR takto vytvoril akúsi alianciu orgánov štátu proti vlastníkom dotknutého pozemku, čo považujeme za porušenie princípu „rovnosti zbraní“».

Sťažovateľ ďalej poukázal na to, že «Princíp „rovnosti zbraní“ je neodlučiteľne spojený s princípom kontradiktórnosti konania. Kontradiktórnosť sporu spočíva v možnosti popierať požiadavky a argumenty druhej strany. Kontradiktórnosť sa vo všeobecnej právnej teórii považuje za pravidlo prirodzeného práva.

NS SR v odôvodnení svojho rozsudku z 26. 9. 2002 č. 7 Sž 30/02 (druhá strana, tretí odsek) uvádza, že MP SR, ako žalovaný správny orgán, navrhlo žalobu zamietnuť, pričom poukázalo na dôvodovú časť svojho rozhodnutia. Z uvedeného vyplýva, že MP SR sa k žalobe písomne vyjadrilo. Sťažovateľovi, ani jeho právnenému zástupcovi, však toto vyjadrenie nebolo doručené a tak sťažovateľ nedostal možnosť poprieť argumenty MP SR obsiahnuté v jeho vyjadrení k žalobe».

Sťažovateľ je toho názoru, že najvyšší súd porušil jeho právo na spravodlivé súdne konanie aj tým, že sa nezaoberal jeho argumentmi, ktorými preukázal nesplnenie základnej podmienky na začatie správneho konania podľa zákona č. 64/1997 Z. z. o užívaní pozemkov a zriadených záhradkových osadách a vyporiadaní vlastníctva k nim v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 64/1997 Z. z.“) v predmetnej veci.

Podľa sťažovateľa „podmienkou začatia konania podľa zákona č. 64/1997 Z. z. je existencia zriadenej záhradkovej osady; bez splnenia tejto podmienky nemožno konanie vôbec začať a ak sa napriek tomu konanie začalo, ide o konanie nezákonné a v plnom rozsahu zmätočné. Zriadená záhradková osada je definovaná v § 2 ods. 1 zákona č. 64/1997 Z. z. Zriadenou záhradkovou osadou sa rozumie záhradková osada zriadená do 24. júna 1991 na pozemkoch, ku ktorým bola uzavretá platná a účinná zmluva o dočasnom užívaní pozemku medzi Slovenským zväzom záhradkárov alebo jeho organizačnou zložkou, alebo jej členom a poľnohospodárskou organizáciou alebo inou organizáciou, ktorá k pozemku mala

- a) právo správy (právo hospodárenia) alebo
- b) právo družstevného užívania, alebo
- c) právo náhradného užívania, alebo
- d) právo užívania na zabezpečenie výroby, alebo
- e) iné užívacie právo.

Len záhradková osada, ktorá spĺňa definíčné znaky uvedené v § 2 ods. 1 zákona č. 64/1997 Z. z. je záhradkovou osadou, ktorej členovia si môžu nárokovať usporiadanie vzťahov k pozemkom podľa zákona č. 64/1997 Z. z.

Kritériá pre akceptáciu zriadenej záhradkovej osady sú teda dve

- a) záhradková osada musela vzniknúť do 24. júna 1991,*
- b) záhradková osada musela mať uzavretú právne relevantnú (t. j. platnú a účinnú) zmluvu o dočasnom užívaní pozemku, ku ktorému sa môže začať konanie podľa zákona č. 64/1997 Z. z. (...)*

V danom prípade sa existencia zriadenej záhradkovej osady odvodzuje od zmluvy o dočasnom užívaní pozemku z 1. 11. 1983 uzavretej medzi ZO SSZ 2-15 Ružinov na jednej strane a JRD Družba Bratislava, Domové role na strane druhej, ktorá bola uzavretá podľa zákona č. 123/1975 Zb. o užívaní poľnohospodárskeho majetku na zabezpečenie výroby. (...)

Navrhovateľ v žalobe z 1. 3. 2002 (strana 7 až strana 11 žaloby) veľmi podrobne spochybnil existenciu základnej podmienky začatia konania podľa zákona č. 64/1997 Z. z., pričom argumentoval absolútnou neplatnosťou predmetnej zmluvy o dočasnom užívaní pozemku z 1. 11. 1983

- a) z dôvodu, že bola uzavretá podľa zákona, ktorého režim sa na dotknutý pozemok nevzťahoval, pretože na tento pozemok sa vzťahoval zákon č. 122/1975 Zb. o poľnohospodárskom družstevníctve, a tiež*
- b) z dôvodu, že zmluva nebola schválená právoplatným rozhodnutím príslušného národného výboru vydaným v správnom konaní“.*

Sťažovateľ namieta, že najvyšší súd na jeho uvedenú podrobnú argumentáciu neprihliadol.

Sťažovateľ napokon tvrdí, že najvyšší súd porušil jeho právo na spravodlivé súdne konanie tým, že sa nezaoberal ani jeho argumentmi preukazujúcimi „porušenie základných zásad správneho konania zo strany MP SR, v odvolacom konaní ustanovených v § 3 zákona č. 71/1967 Zb. Správneho poriadku, ako aj porušenie ustanovenia § 47 ods. 3 a § 59 ods. 1 Správneho poriadku upravujúce obsah odôvodnenia rozhodnutia vydaného v správnom

konaní“. V tejto súvislosti poukázal najmä na to, že: *«Právo na spravodlivý proces vyžaduje, aby rozhodnutie súdu bolo odôvodnené. Vyplýva to z potreby transparentného vyluhovania spravodlivosti, ktorá má byť obsiahnutá v každom justičnom akte. Je korelátom práva sporovej strany prednášať návrhy a argumenty, aby na ne dostala odpoveď. Odôvodnenie rozhodnutia je aj zárukou toho, že výkon spravodlivosti nie je arbitrárny. Je predpokladom toho, aby strany mohli účinne uplatňovať právo na opravné prostriedky. Napokon je predpokladom kontroly výkonu spravodlivosti zo strany verejnosti. Takto chápanú povinnosť súdu odôvodniť svoje rozhodnutia akceptuje aj judikatúra Európskeho súdu pre ľudské práva (napr. vo veci H. c. Belgicko – rozhodnutie z 30. 11. 198 ...). Povinnosť súdu presvedčivo odôvodniť rozsudok je zakotvená napokon aj v slovenskom práve, to v § 157 ods. 3 OSP. Napokon aj podľa slovenskej judikatúry (R 37/1985) „Účelom odôvodnenia je predovšetkým doložiť správnosť rozsudku; zároveň je aj prostriedkom kontroly správnosti postupu súdu pri vydávaní rozhodnutia“.*

Otázka platnosti zmluvy o dočasnom užívaní pozemku z 1. 11. 1983, ktorej zodpovedanie je nevyhnutné pre zodpovedanie otázky, či bola splnená základná podmienka na začatie konania podľa zákona č. 64/1997 Z. z., bola a je v predmetnom spore od počiatku základnou otázkou. Z toho dôvodu bola tomuto problému v žalobe z 1. 3. 2002 venovaná osobitná pozornosť a boli použité veľmi podrobné argumenty. NS SR nemusel prijať argumentáciu navrhovateľa, avšak v odôvodnení rozsudku z 26. 9. 2002 číslo 7 Sž 30/02 mal vysvetliť prečo neakceptoval argumenty žalujúcej strany, ktorými preukazovala neplatnosť zmluvy o dočasnom užívaní pozemku z 1. 11. 1983, teda nesplnenie základnej podmienky na začatie konania podľa zákona č. 64/1997 Z. z. NS SR mal v odôvodnení predmetného rozsudku tiež odôvodniť prečo neakceptoval ani argumenty, ktorými žalujúca strana preukazovala porušenie Správneho poriadku v odvolacom konaní zo strany MP SR. NS SR tým porušil právo na odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré je súčasťou práva na spravodlivý proces.»

2. 1. Sťažovateľ na základe uvedených skutočností a dôvodov navrhol, aby ústavný súd takto rozhodol:

„Najvyšší súd SR rozsudkom z 26. septembra 2002 č. 7 Sž 30/02 porušil právo Ing. J. H., bytom M., na spravodlivé súdne konanie zakotvené v Čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane

ľudských práv a základných slobôd a v Čl. 14 ods. 1 Medzinárodného paktu o občianskych a politických právach, ako aj jeho právo na súdnu a inú právnu ochranu zakotvené v Čl. 46 ods. 1 Ústavy SR, v Čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd.

Ústavný súd SR zrušuje rozsudok Najvyššieho súdu SR z 26. septembra 2002 číslo 7 SŽ 30/02 a vracia Najvyššiemu súdu SR vec na ďalšie konanie.

Ing. J. H. Ústavný súd SR priznáva finančné zadosťučinenie vo výške 100.000,- Sk, ktoré je Najvyšší súd SR povinný vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti nálezu Ústavného súdu SR“.

3. Na základe žiadosti ústavného súdu sa k veci písomne vyjadrili obaja účastníci konania: najvyšší súd, zastúpený jeho predsedom JUDr. M. K., listom z 19. januára 2004 sp. zn. KP 9/03-7 a právna zástupkyňa sťažovateľa stanoviskom k uvedenému vyjadreniu najvyššieho súdu z 25. marca 2004.

3. 1. Predseda najvyššieho súdu sa k sťažnosti vyjadril nasledovne :

«(...) Najvyšší súd Slovenskej republiky netrvá na tom, aby sa o prijatej sťažnosti konalo ústne pojednávanie.

(...) Najvyšší súd po vyžiadaní vyjadrenia žalovaného, ktorý žiadal zamietnuť žalobu ako nedôvodnú, o žalobe rozhodol na ústnom pojednávaní rozsudkom, ktorý verejne vyhlásil dňa 26. septembra 2002. Týmto rozsudkom súd podľa § 250j ods. 1 OSP žalobu zamietol po tom, čo po preskúmaní zákonnosti žalobou napadnutých rozhodnutí dospel k záveru, že žalovaný rozhodol v súlade so zákonom. O náhrade trov konania rozhodol súd podľa § 250k ods. 1 OSP a žalobcom, ktorí neboli v konaní úspešní, právo na náhradu trov konania nepriznal.

V správnom súdnictve preskúmajú sudy na základe žalôb alebo opravných prostriedkov zákonnosť rozhodnutí a postupu orgánov verejnej správy (§ 244 ods. 1 OSP).

Podľa § 245 ods. 1 OSP pri preskúmaní zákonnosti rozhodnutia správneho orgánu posúdi súd i zákonnosť prv urobeného správneho rozhodnutia, o ktoré sa preskúmané rozhodnutie opiera, ak bolo preň prv urobené rozhodnutie záväzné a ak nie je na jeho preskúmanie určený osobitný postup.

Podľa § 247 ods. 1 OSP podľa ustanovení druhej hlavy piatej časti Občianskeho súdneho poriadku „Rozhodovanie o žalobách proti rozhodnutiam a postupom správnych orgánov“ sa postupuje v prípadoch, v ktorých fyzická alebo právnická osoba tvrdí, že bola na svojich právach ukrátená rozhodnutím a postupom správneho orgánu, a žiada, aby súd preskúmal zákonnosť tohto rozhodnutia a postupu.

Správne súdnictvo je v zmysle ustanovenia § 249 ods. 2 OSP ovládané dispozičnou zásadou. Súd v intenciách tohto ustanovenia preskúmava žalobou napadnuté rozhodnutie v rozsahu dôvodov uvedených v žalobe.

Podľa názoru najvyššieho súdu súd pri preskúvaní zákonnosti žalobou napadnutého rozhodnutia postupoval v zmysle ustanovení Občianskeho súdneho poriadku a v rozsudku sa vyporiadal s námietkami žalobcov, ktoré boli uvedené v žalobe.

Je nesporné, že správne orgány pokračovali v konaní v danej veci po tom, čo žalobcovia po prerušení správneho konania nepodali návrh na súd na určenie neplatnosti zmluvy o dočasnom užívaní pozemku z 1. novembra 1983, ktorá bola uzavretá podľa § 9 zákona č. 123/1975 Zb. o užívaní pôdy a iného poľnohospodárskeho majetku na zabezpečenie výroby medzi odovzdávajúcou organizáciou JRD Družba Bratislava, Domové role a preberajúcou organizáciou ZO SSZ 2-15 Ružinov, Bratislava.

Podľa názoru najvyššieho súdu námietky uvedené v sťažnosti Ing. J. H., zastúpeného advokátom JUDr. M. J., proti záveru súdu, ktorý uviedol ohľadne tvrdenia žalobcov o neplatnosti predmetnej zmluvy, sú nedôvodné. K záveru súdu uvedenému v rozsudku (str. 3 druhý odsek), že „správne orgány neporušili zákon, keď platnosť uvedenej zmluvy vykladali aj v súvislosti s výkladovými pravidlami § 41a Občianskeho zákonníka tak, že uvedenie iného zákonného ustanovenia nespôsobil samo osebe neplatnosť zmluvy a že aj zákonná podmienka súhlasu okresného národného výboru bola daním pečiatky Okresného národného výboru Bratislava II a podpisu splnená“ dospel súd po preskúvaní zákonnosti žalobou napadnutých rozhodnutí a správneho konania, ktoré mu predchádzalo. Pokiaľ sa v sťažnosti namieta, že súd týmto záverom „quasi konvalidoval“ rozhodnutie žalovaného, s touto námietkou nemožno súhlasiť. Súd pri preskúvaní zákonnosti žalobou napadnutých rozhodnutí vychádzal z obsahu administratívneho spisu a obsahu rozhodnutí správnych orgánov.

Nemožno akceptovať ani tvrdenie v sťažnosti o nereagovaní súdu na skutočnosť, že rozhodnutia správnych orgánov trpia vadami, keďže sú nedostatočne odôvodnené. Posúdenie formálnych a obsahových náležitostí rozhodnutí správnych orgánov v zmysle § 47 zákona č. 71/1967 Zb. o správnom konaní patrí do pôsobnosti správneho súdu. Pri posudzovaní náležitostí rozhodnutí postupuje správny súd aj podľa § 250i ods. 3 OSP. V zmysle tohto ustanovenia pri preskúvaní zákonnosti a postupu správneho orgánu súd prihliadne len na tie vady konania pred správnym orgánom, ktoré mohli mať vplyv na zákonnosť napadnutého rozhodnutia.

Žalobca sa domáhal preskúmania zákonnosti rozhodnutia Okresného úradu Bratislava II zo dňa 5. júna 1998, č. 98/04482/OPPaLH týkajúceho sa nesprávneho určenia druhu pozemku (kultúry) parc. č. 15405, kat. úz. Bratislava – Nivy. Súd zistil, že proti tomuto rozhodnutiu bolo odvolanie podané oneskorené a preto Krajský úrad v Bratislave rozhodnutím zo dňa 14. októbra 1998, č. 441/98PP odvolaniu nevyhovel a napadnuté rozhodnutie potvrdil. Súd v odôvodnení rozhodnutia (str. 3 druhý odsek posledná veta) vysvetlil, že sa touto námietkou nemohol zaoberať. Išlo o rozhodnutie, u ktorého neboli splnené podmienky súdneho preskúvania (nedostatok vyčerpania riadnych opravných prostriedkov - § 247 ods. 2 OSP) a okrem toho išlo o rozhodnutie, ktoré nadobudlo právoplatnosť ešte v roku 1998 (uplynutie lehoty na podanie žaloby v zmysle § 250b ods. 1 OSP).

Podľa názoru najvyššieho súdu v odôvodnení rozsudku (str. 3 štvrtý odsek) súd náležite zdôvodnil, že nemôže preskúmať žalobou napadnuté rozhodnutie Krajského úradu v Bratislave zo dňa 14. októbra 1998, č. 441/98PP a rozhodnutia Okresného úradu Bratislava II zo dňa 5. júna 1998, č. 98/04482/OPPaLH a z 2. februára 1999, č. 603/97/OPPaLH/Bi.

Najvyšší súd Slovenskej republiky dospel k záveru, že najvyšší súd pri preskúvaní zákonnosti žalobou napadnutých rozhodnutí postupoval v intenciách ustanovení Občianskeho súdneho poriadku upravujúcich správne súdnictvo. Preto nedošlo k porušeniu práva žalobcu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky.

Najvyšší súd Slovenskej republiky považuje rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 26. septembra 2002, sp. zn. 7 SŽ 30/02 za vecne správny. Preto navrhuje, aby Ústavný súd Slovenskej republiky sťažnosť zamietol.»

3. 2. Právna zástupkyňa sťažovateľa k vyjadreniu predsedu najvyššieho súdu zaujala nasledovné stanovisko:

«(...) Najvyšší súd SR pri svojom rozhodovaní o žalobe smerujúcej proti rozhodnutiu Ministerstva pôdohospodárstva SR z 13. februára 2002 č. 690/2002-430 Čl. 1 Protokolu nerešpektoval. Výsledkom konania podľa zákona č. 64/1997 Z. z. má byť v danom prípade odňatie (zbavenie) konkrétneho majetku sťažovateľovi (a jeho sestre). Najvyšší súd SR v danom prípade nerešpektoval

- 1. princíp rešpektovania majetku,*
- 2. princíp odňatia (zbavenia) majetku podľa pravidiel,*
- 3. princíp zachovania rovnováhy medzi požiadavkami všeobecného záujmu komunity a požiadavkami na ochranu základných práv jednotlivca.*

(...) Právo disponovať vlastným majetkom tvorí tradičný a základný prvok vlastníckeho práva. Postup podľa zákona č. 64/1997 Z. z. znamená zásadný a v danom prípade veľmi tvrdý zásad do vlastníckeho práva sťažovateľa (a jeho sestry). Najvyšší súd SR v danom prípade interpretoval pravidlo odňatia (zbavenia) majetku a právo SR upravovať užívanie majetku tak, že princíp rešpektovania majetku podriadil údajnej existencii verejného záujmu v danom prípade. Za verejný záujem však nemožno považovať záujem na rozšírení vlastníctva jednej skupiny subjektov na úkor zúženia vlastníctva inej skupiny subjektov práva, ak účelom takéhoto zásahu má byť uspokojenie rádovo tých istých individuálnych potrieb. Orgány štátu, ktoré v danej veci konali, vrátane Najvyššieho súdu SR, mali veľmi pozorne skúmať, či boli splnené podmienky konania podľa zákona č. 64/1997 Z. z. a či bola zachovaná slovenským aj medzinárodným právom garantovaná ochrana vlastníctva. (...)

Ako sme uviedli v sťažnosti, na platnosť a tiež na právne relevantnú účinnosť zmluvy o dočasnom užívaní pozemku, bolo podľa slovenského práva potrebné schválenie zo strany príslušného okresného národného výboru – odboru poľnohospodárstva, lesného a vodného hospodárstva udelený rozhodnutím vydaným v správnom konaní. Nie je pravda, že v praxi

sa tak nedialo. Ako dôkaz prikladáme kópiu rozhodnutia Okresného národného výboru – odboru poľnohospodárstva, lesného a vodného hospodárstva Bratislava vidiek zo 7. 11. 1980 č. OPLV/3130/1978, ktorým bola schválená dohoda o dočasnom užívaní pozemkov. Pravidlá, ktoré upravujú odňatie (zbavenie) majetku v konaní podľa zákona č. 64/1997 Z. z. nie sú zakotvené výlučne len v tomto zákone, ale aj v iných právnych predpisoch – napríklad v Občianskom zákonníku (§ 47). Tvrdenie Najvyššieho súdu SR, že „zákonná podmienka súhlasu okresného národného výboru bola daním pečiatky Okresného národného výboru Bratislava II a podpisu splnená“ je nenáležitá. V danom prípade totiž vôbec nemožno jednoznačne určiť:

- kto (ktorý odbor ONV Bratislava 2 a ktorá osoba) predmetnú zmluvu o dočasnom užívaní pozemku opatril odtlačkom pečiatky, ani kto sa tam podpísal,
- či odtlačok pečiatky a podpis neidentifikovateľnej osoby majú značiť súhlas alebo nesúhlas s uzavretím predmetnej zmluvy.(...)

Princíp zachovania rovnováhy medzi požiadavkami všeobecného záujmu komunity a požiadavkami na ochranu základných práv jednotlivca bol v danom prípade jednoznačne porušený. Zachovanie rovnováhy by si v danom prípade vyžadovalo poskytnutie primeranej náhrady, čo sa však nestalo. Za primeranú náhradu považujeme jednoznačne buď pridelenie náhradného pozemku rovnakej bonity, prípadne poskytnutie finančnej náhrady v trhovej cene. Poskytnutie náhradného pozemku mimo územia Bratislavy (v obci Kaplná) ani poskytnutie finančnej náhrady v zmysle zákona č. 64/1997 Z. z. v žiadnom prípade nemožno považovať za primeranú náhradu, a to obzvlášť z dôvodu, že predmetný pozemok má byť v budúcnosti stavebným pozemkom (pozri písomné vyjadrenie Miestneho úradu Bratislava – Ružinov z 9. 9. 1998 č. RÚR-459/99/Ven) a teda jeho cena vzrastie. Pokiaľ by sťažovateľ musel niesť individuálne (špeciálne) a neprimerané bremeno, nebola by zachovaná rovnováha medzi požiadavkami všeobecného záujmu komunity a požiadavkami na ochranu základných práv jednotlivca.

Na základe vyššie uvedeného navrhujeme, aby Ústavný súd SR sťažnosti sťažovateľa vyhovel.

Zároveň oznamujeme, že netrváme na tom, aby sa vo veci konalo ústne pojednávanie.

Oznamujeme tiež, že si uplatňujeme trovy právneho zastúpenia a zároveň uvádzame číslo účtu...»

4. Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože po oboznámení sa s ich stanoviskami k opodstatnenosti sťažnosti dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci namietaného porušenia práv.

II.

Z obsahu sťažnosti a k nej priložených písomností, ako aj z vyjadrení účastníkov konania ústavný súd zistil nasledovné relevantné skutočnosti:

1. Na základe návrhu jedenástich členov Základnej organizácie Slovenského zväzu záhradkárov 2-15 Bratislava - Ružinov užívajúcich pozemok parc. č. 15405 v kat. úz. Bratislava - Nivy bolo začaté konanie na vyporiadanie vlastníctva k predmetnému pozemku podľa zákona č. 64/1997 Z. z.

Podielovými spoluvlastníkmi pozemku parc. č. 15405 v kat. úz. Bratislava - Nivy sú sťažovateľ a jeho sestra Mgr. Z. H.

V uvedenej veci začali konať príslušné orgány štátnej správy, a to Okresný úrad Bratislava II, odbor pozemkový, poľnohospodárstva a lesného hospodárstva (ďalej len „okresný úrad“), ktorý vo veci vydal rozhodnutie z 5. júna 1998 č. 98/04482/OPPaLH, ďalej rozhodnutie z 2. februára 1999 č. 603/97/OPPaLH/Bi a rozhodnutie z 11. júla 2000 č. 2000/03723/OPPaLH/Bi, ako aj Krajský úrad v Bratislave, odbor pozemkový, poľnohospodárstva a lesného hospodárstva (ďalej len „krajský úrad“), ktorý vo veci vydal rozhodnutie zo 14. októbra 1998 č. 441/98 PP, rozhodnutie z 24. júna 1999 č. PPLH-132/199 a rozhodnutie z 2. januára 2002 č. PPLH-537-1/2001/SCA.

2. Sťažovateľ a jeho sestra ako účastníci uvedených správnych konaní viackrát vyslovili nesúhlas so spôsobom, akým mali byť podľa zákona č. 64/1997 Z. z. „zbavení“ svojho majetku, ako aj s náhradou, ktorú mali za svoj pozemok dostať. Prostredníctvom svojho právneho zástupcu podali v zákonnej lehote aj proti návrhu pozemkových úprav 24. mája 2001 námietky.

3. Krajský úrad rozhodnutím z 8. novembra 2001 prerušil konanie, a to z dôvodu, že mal pochybnosti „o otázke platnosti zmluvy o dočasnom užívaní pozemku parc. č. 15405 k. ú. Nivy uzatvorenej dňa 1. 11. 1983 medzi JRD Družba Bratislava a ZO SZZ 2-15 Ružinov“. Krajský úrad zároveň vyzval sťažovateľa a jeho sestru ako vlastníkov dotknutého pozemku, aby mu do 30 dní oznámili, či podali určovaciu žalobu o vyslovenie neplatnosti uvedenej zmluvy, s tým, že pokiaľ tak v určenej lehote neurobia, spraví si tento správny orgán úsudok o platnosti či neplatnosti tejto zmluvy sám.

4. Listom zo 16. novembra 2001 oznámil právny zástupca sťažovateľa krajskému úradu, že „navrhovanú určovaciu žalobu nepodajú. Dôvodom tohto postoja bola skutočnosť, že (podľa ustálenej súdnej praxe) určovaciu žalobu podľa § 80 písm. c) OSP možno úspešne podať len vtedy, ak sa nemožno domáhať priamo plnenia a ak právne postavenie žalobcu by bez takéhoto určenia bolo neisté. V danom prípade však vec bola v správnom konaní pred vecne príslušným orgánom štátu, ktorý bol v plnom rozsahu kompetentný o platnosti, či neplatnosti predmetnej zmluvy (v rámci správneho konania) rozhodnúť v zmysle § 40 Správneho poriadku, ako o predbežnej otázke. V danej etape riešenia predmetnej veci na zosúladenie postavenia vlastníkov s právom (na zabezpečenie ich právnej istoty) stačilo, ak by predmetné správne konanie (ktoré sa začalo podľa zákona č. 64/1997 Z. z. bez toho, aby boli naplnené zákonom ustanovené definičné znaky existencie zriadenej záhradkovej osady) bolo zastavené z dôvodu, že neboli splnené podmienky na začatie tohto konania“.

5. Krajský úrad rozhodnutím z 2. januára 2002 č. PPLH-537-1/2001/SCA námietkam sťažovateľa a jeho sestry proti návrhu pozemkových úprav nevyhovel. Právny zástupca sťažovateľa podal proti tomuto rozhodnutiu odvolanie.

6. Ministerstvo pôdohospodárstva Slovenskej republiky ako odvolací správny orgán svojím rozhodnutím z 13. februára 2002 č. 690/2002-430 odvolanie sťažovateľa zamietlo a napadnuté rozhodnutie krajského úradu potvrdilo.

7. Sťažovateľ 1. marca 2002 podal najvyššiemu súdu žalobu, ktorou sa domáhal preskúmania zákonnosti rozhodnutia MP SR z 13. februára 2002 č. 690/2002-430, najvyšší súd však rozsudkom z 26. septembra 2002 sp. zn. 7 SŽ 30/02 túto jeho žalobu zamietol.

V odôvodnení napadnutého rozsudku okrem iného (pozri aj dôvody citované vo vyjadrení predsedu najvyššieho súdu uvedené v časti I bodu 3. 1 tohto rozhodnutia) uviedol: „(...) Žalovaný správny orgán navrhol žalobu zamietnuť, pričom poukázal na dôvodovú časť svojho rozhodnutia. (...) Predmetná zmluva bola uzavretá podľa § 9 zákona č. 123/1975 Zb. o užívaní pôdy a iného poľnohospodárskeho majetku za zabezpečenie výroby medzi odovzdávajúcou organizáciou JRD Družba Bratislava, Domové role a preberajúcou organizáciou ZO SSZ 2-15 Ružinov, Bratislava dňa 1. 11. 1983. Tvrdenia o jej neplatnosti opierali žalobcovia o to, že mala byť uzavretá podľa zákona č. 122/1975 Zb. o poľnohospodárskom družstevníctve, z čoho vyplýva, že na jej platnosť sa vyžadoval súhlas okresného národného výboru. Najvyšší súd SR v súdnom preskúmaní dospel k záveru, že správne orgány neporušili zákon, keď platnosť uvedenej zmluvy vykladali aj v súvislosti s výkladovými pravidlami § 41a Občianskeho zákonníka tak, že uvedenie iného zákonného ustanovenia nespôsobilo samo osebe neplatnosť zmluvy a že aj zákonná podmienka súhlasu okresného národného výboru bola daním pečiatky Okresného národného výboru Bratislava II a podpisu splnená (...)“.

8. Z vyjadrenia Ministerstva pôdohospodárstva Slovenskej republiky z 26. apríla 2002, ktorým sa v postavení žalovaného v konaní pred najvyšším súdom písomne vyjadrilo k žalobe sťažovateľa, vyplýva nasledovný obsah:

„Žalobcovia 1, 2 sa domáhajú preskúmania rozhodnutí ministerstva, Okresného úradu Bratislava 2, ako aj Krajského úradu Bratislava a žiadajú napadnuté rozhodnutia zrušiť a vec vrátiť na nové konanie. Uviedli, že rozhodnutia boli vydané v správnom konaní podľa zák. č. 64/1997 Z. z. a podľa zákona o správnom poriadku, pričom však nebola splnená základná podmienka na začatie konania, t. j. existencia zriadenej záhradkovej osady v zmysle § 2 ods. 1 zák. č. 64/1997 Z. z., nebol dostatočne zistený skutkový stav veci, preto rozhodnutia sú nezákonné.“

Žalovaný rozhodnutím zo dňa 13. 2. 2002 č. 690/2002-430 rozhodol o podanom odvolaní žalobcov 1, 2 a potvrdil rozhodnutie Krajského úradu Bratislava č. PPLH-537/2001/SCA z 2. 1. 2002, ktorým Krajský úrad Bratislava nevyhovel námietkam žalobcov voči výpisu z návrhu projektu pozemkových úprav v záhradkovej osade 2-15 Ružinov v k. ú. Nivy. Vyhodnotil dôvody podaného odvolania v dôvodovej časti rozhodnutia a dospel k záveru, že zo strany Krajského úradu Bratislava nedošlo k porušeniu zákona, a preto rozhodnutie ako správne potvrdil. Žalobcovia 1, 2 neuvádzajú v podanom návrhu nové skutočnosti, ktorými sa žalovaný v rámci odvolacieho konania nezaoberal, a preto poukazujeme v celom rozsahu na dôvodovú časť rozhodnutia žalovaného a považujeme ju za súčasť nášho vyjadrenia k podanému návrhu.

Z uvedeného dôvodu žiadame návrh žalobcov 1, 2 v celom rozsahu zamietnuť.

O trovách konania žiadame rozhodnúť tak, že žalobcovi sa tieto nepriznávajú.

Súčasne zasielame rozhodnutia Krajského úradu v Bratislave v rozsahu ako boli žalovanému poskytnuté spolu s rozhodnutím žalovaného, ako aj odvolanie žalobcov 1, 2 proti rozhodnutiu Krajského úradu Bratislava. Pokiaľ ide o rozhodnutie a spisový materiál Okresného úradu Bratislava II, tieto materiály boli Najvyššiemu súdu SR zaslané k uvedenému číslu listom Okresného úradu Bratislava II z 19. 4. 2002 pod č. 495/2002/02807/OPP a LHTk.“

Zo spisu nevyplýva, že toto písomné vyjadrenie bolo doručené sťažovateľovi alebo jeho právnenému zástupcovi.

III.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. (...).

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadost'učinenie.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 36 ods. 1 listiny každý sa môže domáhať ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v určených prípadoch na inom orgáne.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu (...).

Podľa čl. 14 ods. 1 paktu všetky osoby sú si pred súdom rovné. Každý musí byť riadne a verejne vypočutý nezávislým a nestranným súdom, zriadeným podľa zákona, ktorý rozhoduje buď o jeho právach a povinnostiach, alebo o akomkoľvek obvinení vznesenom proti nemu. (...)

1. Predmetom sťažnosti, ktorú ústavný súd uznesením o prijatí sťažnosti prijal na ďalšie konanie, bolo tvrdenie sťažovateľa, že rozsudkom najvyššieho súdu z 26. septembra 2002 sp. zn. 7 SŽ 30/02 došlo k porušeniu jeho základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, čl. 36 ods. 1 listiny, čl. 6 ods. 1 dohovoru a podľa čl. 14 ods. 1 paktu.

Právna zástupkyňa sťažovateľa následne uviedla, že napadnutým rozsudkom najvyšší súd porušil právo sťažovateľa podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k dohovoru týkajúceho sa

„ochrany majetku“, pretože najvyšší súd v danom prípade *„nerespektoval 1. princíp rešpektovania majetku, 2. princíp odňatia (zbavenia) majetku podľa pravidiel, 3. princíp zachovania rovnováhy medzi požiadavkami všeobecného záujmu komunity a požiadavkami na ochranu základných práv jednotlivca (...).“*

Ústavný súd konštatuje, že tento článok Dodatkového protokolu k dohovoru nebol predmetom tohto konania vymedzeného sťažnosťou sťažovateľa a uznesením ústavného súdu o jej prijatí na ďalšie konanie a ústavný súd sa ním preto nemohol osobitne zaoberať ani rozhodovať o jeho porušení, tak ako to žiadala právna zástupkyňa sťažovateľa. Zvláštnosť konania pred ústavným súdom totiž vylučuje možnosť navrhovateľa meniť predmet konania vymedzeného v uznesení o prijatí sťažnosti na ďalšie konanie (pozri napr. II. ÚS 55/98, I. ÚS 6/02).

2. Predmetom konania boli teda tvrdenia len o porušení procesných základných práv podľa označeného článku ústavy a označených ustanovení medzinárodných zmlúv o ľudských právach a základných slobodách. Sťažovateľ predovšetkým namietal, že najvyšší súd napadnutým rozsudkom porušil *„princíp rovnosti zbraní a princíp kontradiktórnosti konania“*, a tým porušil jeho právo na spravodlivé súdne konanie podľa označených článkov ústavy, dohovoru a paktu.

2. 1 Porušením princípu rovnosti zbraní a princípu kontradiktórnosti konania boli vlastne dve tvrdenia sťažovateľa. Ich podstatu možno zhrnúť tak, že

a) najvyšší súd založil svoj rozsudok na takých dôvodoch o „platnosti zmluvy o odovzdaní pozemku do dočasného užívania“, ktorými *„ani jeden zo správnych orgánov nikdy v žiadnom rozhodnutí (v danej veci) neargumentoval“*, a tým podľa sťažovateľa najvyšší súd *„namiesto príslušných orgánov štátnej správy de facto rozhodol o prejudiciálnych otázkach, o ktorých mali rozhodnúť tieto orgány“*, čo je podľa sťažovateľa porušením *„princípu rovnosti zbraní“*;

b) z rozsudku najvyššieho súdu vyplýva, že žalovaný správny orgán, ktorý navrhol žalobu zamietnuť, sa v konaní pred najvyšším súdom k nej písomne vyjadril, avšak podľa predmetnej sťažnosti *„Sťažovateľovi, ani jeho právnemu zástupcovi, (...) toto vyjadrenie*

nebolo doručené a tak sťažovateľ nedostal možnosť poprieť argumenty MP SR obsiahnuté v jeho vyjadrení k žalobe“. Podľa sťažovateľa tým zo strany najvyššieho súdu došlo k porušeniu „*princípu kontradiktórnosti konania*“.

2. 2 Ústavný súd k tomu uvádza, že rozhodnutiu všeobecného súdu vo veci samej (vrátane rozhodnutia všeobecného súdu v správnom súdnictve) musí predchádzať jeho postup zodpovedajúci garanciam spravodlivého súdneho konania v zmysle príslušných ustanovení ústavy a príslušnej medzinárodnej zmluvy o ľudských právach a základných slobodách (v kontexte danej veci v súlade s dohovorom a paktom), najmä garanciam obsiahnutým v princípe rovnosti zbraní a práve na kontradiktórne konanie. Ústavný súd už zdôraznil, že zo vzájomnej súvislosti ustanovení čl. 152 ods. 4 a čl. 154c ods. 1 ústavy vyplýva, že dohovor a judikatúra k nemu sa vzťahujúca predstavujú pre vnútroštátne orgány aplikácie práva záväznú výkladovú smernicu pre výklad a uplatňovanie zákonnej úpravy jednotlivých komponentov práva na súdnu a inú právnu ochranu zakotvených v siedmom oddiele druhej hlavy ústavy, a tým normujú rámec, v ktorom je pred týmito orgánmi možné domáhať sa rešpektovania jednotlivých aspektov „práva na spravodlivé súdne konanie“ (napr. I. ÚS 49/01, I. ÚS 1/03).

Z judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) vyplýva, že princíp rovnosti zbraní vyžaduje, aby každej procesnej strane bola daná primeraná možnosť predniesť svoju záležitosť za podmienok, ktoré ju nestavajú do podstatne nevýhodnejšej situácie, než v ktorej je jej odporca (Komanický c. Slovenská republika, rozsudok zo 4. júna 2002, § 45). Právo na kontradiktórne konanie zase znamená, že procesné strany musia dostať príležitosť nielen predložiť všetky dôkazy potrebné na to, aby ich návrh uspel, ale i zoznámiť sa so všetkými ďalšími dôkazmi a pripomienkami, ktoré boli predložené s cieľom ovplyvniť rozhodnutie súdu, a vyjadriť sa k nim (pozri cit. rozsudok Komanický, § 46).

2. 3 Pokiaľ ide námietku porušenia princípu „rovnosti zbraní“ [pozri vyššie písm. a) bodu 2. 1] ústavný súd súhlasne so sťažovateľom konštatuje, že najvyšší súd - v tom čase ako správny súd jednej inštancie - založil svoje rozhodnutie na takých skutočnostiach

a dôvodoch, ktoré procesné strany rozumne nemohli predvídať a reagovať na ne vo svojich stanoviskách (mutatis mutandis I. ÚS 5/00). Ústavný súd opiera toto konštatovanie predovšetkým o dôvody uvedené v napadnutom rozsudku, z ktorých vzhľadom na ich (v tomto bode) značnú všeobecnosť a nekonkrétnosť nevyplýva to, z akých dôvodov bola správnymi orgánmi ako predbežná otázka posúdená platnosť spornej „zmluvy o dočasnom užívaní pozemku“, ani to, či a v akom rozsahu mali pri tomto ich posúdení význam výkladové pravidlá ustanovenia § 41a Občianskeho zákonníka.

V tejto súvislosti predseda najvyššieho súdu uviedol, že najvyšší súd pri preskúmaní zákonnosti žalobou napadnutých rozhodnutí vychádzal okrem „*obsahu rozhodnutí správnych orgánov*“ aj „*z obsahu administratívneho spisu*“. Ústavný súd však pri posúdení, či bol v konaní pred najvyšším súdom dodržaný princíp rovnosti zbraní v zmysle cit. judikatúry, nemohol tejto okolnosti (bližšie neurčenému obsahu administratívneho spisu) pripísať taký význam, aký zdá sa, jej pripisuje najvyšší súd.

Vzhľadom na uvedené mohol podľa názoru ústavného súdu sťažovateľ legitímne pochybovať o tom, či sa pri posúdení platnosti zmluvy z dôvodov uvedených najvyšším súdom nedostal v súdnom konaní do podstatne nevýhodnejšej procesnej situácie, než v ktorej sa nachádzal jeho odporca – žalovaný správny orgán.

2. 4 Čo sa týka námietok porušenia princípu kontradiktórnosti konania, ústavný súd konštatuje, že nebolo medzi účastníkmi konania sporné, že sťažovateľovi ani jeho právnomu zástupcovi nebolo doručené písomné vyjadrenie žalovaného správneho orgánu k jeho žalobe (pozri bod 8 časti II nálezu), na ktoré sa najvyšší súd v odôvodnení svojho rozsudku výslovne odvolal.

Je síce skutočnosťou, že najvyšší súd toto vyjadrenie cituje len veľmi stručne a vo svojom právnom názore o veci samej tomuto vyjadreniu žalovaného správneho orgánu zdá sa neprípísal žiadny význam, táto skutočnosť však pri posúdení, či v okolnostiach danej veci bol alebo nebol dodržaný princíp kontradiktórneho konania, bola právne bezvýznamná. Z princípu kontradiktórnosti konania totiž vyplýva, že samotný účastník konania musí mať

možnosť posúdiť, či a do akej miery je písomné vyjadrenie jeho odporcu (protistrany v súdnom konaní) právne významné, či obsahuje také skutkové a právne dôvody, na ktoré je potrebné z jeho strany reagovať alebo inak je vhodné sa k nemu vyjadriť; nezáleží pritom, aký je jeho skutočný účinok na súdne rozhodnutie (pozri mutatis mutandis napr. vec K. S. proti Fínsku, rozsudok ESĽP z 31. mája 2001; vec F. R. proti Švajčiarsku, rozsudok ESĽP z 28. júna 2001). Inak povedané požiadavka „kontradiktórnosti konania“ sa v judikatúre ESĽP chápe čisto formálne: z jej hľadiska v podstate nezáleží alebo len málo záleží na skutočnom obsahu a význame informácie alebo argumentov predložených súdu.

V tejto súvislosti ústavný súd konštatuje, že uvedené písomné vyjadrenie žalovaného správneho orgánu sa odvoláva „*v celom rozsahu na dôvodovú časť rozhodnutia žalovaného*“, ktorú považuje „*za súčasť (...) vyjadrenia k podanému návrhu*“; z tohto hľadiska neobsahovalo teda sporné vyjadrenie žiadnu novosť medzi účastníkmi konania. Na druhej strane však žalovaný správny orgán v tomto vyjadrení reagoval aj na žalobu sťažovateľa (jej obsah) prinajmenej v časti, v ktorej uviedol, že „*Žalobcovia 1, 2 neuvádzajú v podanom návrhu nové skutočnosti, ktorými sa žalovaný v rámci odvolacieho konania nezaoberal*“. Toto vyjadrenie obsahujúce dôvody, pre ktoré správny orgán požadoval žalobu sťažovateľa zamietnuť, malo vo svojom celku evidentne za cieľ (účel) ovplyvniť rozhodovanie najvyššieho súdu vo veci, či inak pri jeho rozhodovaní zavážiť. Ako už bolo uvedené podľa judikatúry ESĽP nezáleží pritom na tom, aký bol jeho skutočný účinok na rozhodnutie najvyššieho súdu (pozri cit. rozsudky K. S. a F. R.).

Na základe týchto dôvodov ústavný súd dospel k názoru, že rešpektovanie práva na spravodlivé súdne konanie si vyžadovalo, aby sťažovateľ dostal v príhodnom (pre neho užitočnom čase) možnosť posúdiť, či a akým spôsobom je potrebné alebo vhodné z jeho strany reagovať na toto písomné vyjadrenie žalovaného správneho orgánu. V skutočnosti sa sťažovateľ mal možnosť s týmto písomným vyjadrením (s jeho existenciou) oboznámiť až prostredníctvom samotného rozhodnutia najvyššieho súdu, pričom možnosť vyjadriť sa k nemu v predmetnom konaní nemal žiadnu.

2. 5 Pretože najvyšší súd nepostupoval v súlade s princípom rovnosti zbraní a princípom kontradiktórnosti konania (pozri body 2. 3 a 2. 4 tejto časti), porušil napadnutým rozsudkom právo na spravodlivé súdne konanie v zmysle čl. 6 ods. 1 dohovoru a čl. 14 ods. 1 paktu.

Vzhľadom na uvedené ústavný súd rozhodol tak, ako to je uvedené v bode 1 tohto nálezu.

3. Ústavný súd však nezistil, že týmto nedodržaním princípov rovnosti zbraní a kontradiktórnosti konania došlo zároveň k odmietnutiu práva sťažovateľa na súdnu a inú právnu ochranu, tak ako to tvrdil sťažovateľ. Zistenými nedostatkami evidentne nebol odmietnutý sťažovateľovi prístup na súd a ani vo svojej podstate nebolo dotknuté základné právo zaručené v čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 36 ods. 1 listiny. V tejto časti nebolo možné preto sťažnosti sťažovateľa vyhovieť.

Z argumentácie sťažovateľa ďalej vyplýva, že zásah do svojich označených základných práv vidí aj v tom, že najvyšší súd nedostatočne odôvodnil napadnuté rozhodnutie. V tejto súvislosti okrem uvedeného uvádzal aj to, že sa nezaoberal ani jeho argumentmi „*preukazujúcimi porušenie základných zásad správneho konania zo strany MP SR, v odvolacom konaní ustanovených v § 3 zákona č. 71/1967 Zb. Správneho poriadku, ako aj porušenie ustanovenia § 47 ods. 3 a § 59 ods. 1 Správneho poriadku upravujúce obsah odôvodnenia rozhodnutia vydaného v správnom konaní*“.

Vzhľadom na to, že uvedené námietky sťažovateľa sa týkajú problému vzťahu ústavného súdu a všeobecných súdov, ústavný súd považuje za potrebné v tejto súvislosti pripomenúť, že z rozdelenia súdnej moci v ústave medzi ústavný súd a všeobecné súdy (čl. 124 a čl. 142 ods. 1) vyplýva, že ústavný súd nie je alternatívou ani mimoriadnou opravnou inštanciou vo veciach patriacich do právomoci všeobecných súdov, ktorých sústavu završuje Najvyšší súd Slovenskej republiky (mutatis mutandis, II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96). Preto nepreskúmava námietky porušenia tých práv, ktoré sa fyzickým a právnickým osobám ustanovujú napr. Občianskym súdnym poriadkom, ak namietané porušenie práva nemôže

znamenat' porušenie základného práva alebo slobody zaručených ústavou alebo príslušnou medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách. Všeobecné súdy sú primárne zodpovedné za výklad a aplikáciu zákonov, ale aj za dodržiavanie základných práv a slobôd (čl. 144 ods. 1 a čl. 152 ods. 4 ústavy). Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou alebo príslušnou medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách (napr. I. ÚS 165/02, I. ÚS 177/03, I. ÚS 22/03, I. ÚS 53/03, I. ÚS 215/03).

Ústavný súd tieto ďalšie námietky sťažovateľa neakceptoval. Podľa jeho názoru závery najvyššieho súdu v tejto časti nemožno považovať za arbitrárne alebo zjavne neodôvodnené, či inak ich účinky za nezlúčiteľné s príslušnou ústavnou úpravou ľudských práv a základných slobôd alebo ich úpravou v označených článkoch dohovoru a paktu. Najvyšší súd preto vo zvyšnej časti neporušil právo sťažovateľa zaručené v čl. 46 ods. 1 ústavy, čl. 36 ods. 1 listiny, čl. 6 ods. 1 dohovoru a čl. 14 ods. 1 paktu.

Z týchto dôvodov ústavný súd rozhodol tak, ako to je uvedené pod bodom 3 výroku tohto rozhodnutia.

4. V zmysle čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd sťažnosti vyhovie, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa ods. 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. Ústavný súd s ohľadom na uvedené zvláštne okolnosti danej veci (pozri bod 2. 1 až 2.5 tejto časti nálezu) dospel k záveru, že sú splnené podmienky pre zrušenie napadnutého rozsudku a vrátenie veci najvyššiemu súdu na ďalšie konanie, a preto rozhodol tak, ako to je uvedené v bode 2 výrokovej časti tohto rozhodnutia.

Ak ústavný súd právoplatné rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah zruší a vec vráti na ďalšie konanie, ten, kto vo veci vydal rozhodnutie, rozhodol o opatrení alebo vykonal iný zásah, je povinný vec znova prerokovať a rozhodnúť. V tomto konaní alebo postupe je viazaný právny názorom ústavného súdu (§ 56 ods. 6 zákona o ústavnom súde).

5. Podľa § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde môže ústavný súd priznať tomu, koho základné právo alebo sloboda sa porušili, aj primerané finančné zadosťučinenie ako náhradu nemajetkovej ujmy vyjadrenej v peniazoch.

Sťažovateľ požadoval priznať primerané finančného zadosťučinenie vo výške 100 000 Sk.

Vzhľadom na okolnosti danej veci však ústavný súd dospel k názoru, že závery ústavného súdu o porušení práva sťažovateľa zaručené v čl. 6 ods. 1 dohovoru a čl. 14 ods. 1 paktu a zrušenie napadnutého rozhodnutia predstavujú samé osebe primerané spravodlivé zadosťučinenie pre sťažovateľa.

Z uvedených dôvodov ústavný súd rozhodol tak, ako to je uvedené vo výroku tohto rozhodnutia pod bodom 4.

6. Ústavný súd priznal sťažovateľovi (§ 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde) náhradu trov konania vo výške 9 070 Sk z dôvodu trov jeho právneho zastúpenia advokátkou JUDr. M. Č., Advokátska kancelária, B.

Náhrada sa priznala za dva úkony právnej služby (príprava a prevzatie zastúpenia v roku 2003 a podanie písomného stanoviska k vyjadreniu najvyššieho súdu z 19. januára 2004). Za jeden úkon vykonaný v roku 2003 patrí odmena v sume 4 270 Sk a k tomu náhrada režijného paušálu 128 Sk a za jeden úkon, ktorý bol vykonaný v roku 2004, patrí odmena v sume 4 534 Sk a režijný paušál 136 Sk (§ 13 ods. 8 a § 19 ods. 3 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 163/2002 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb). Takto priznaná suma celkom činí zaokrúhlene (§ 25 vyhlášky) sumu 9 070 Sk.

Vzhľadom na uvedené ústavný súd o uplatnených trovách konania sťažovateľky rozhodol tak, ako to je uvedené pod bodom 4 výroku tohto rozhodnutia.

7. Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok, treba pod „právoplatnosťou rozhodnutia“ uvedenou vo výroku tohto rozhodnutia rozumieť jeho doručenie účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 31. marca 2004